

FOAIE

пентрѣ

МШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 11.

Luni 16. Martie.

1842.

РОМѦНИІ ШІ МАГІАРИСМЪЛ.

(Капет.)

Маї пайнте де тоате се кѣвине а чер-
чета адевѣрѣл ачестор аллегате а Магіа-
рілор, ка аша кѣ атѣт маї зшор сѣ пѣ-
тем прічене, дакѣ Ромѣниѣа аре прічині
вінекѣвѣнтате, а се лѣпѣда де а са націо-
налітате саѣ пѣ. — Кѣткѣ Нація Магіарѣ
есте семініѣ асіатікѣ, ісолатѣ аічї лѣ Ез-
ропа, ачеаста о кѣпоащем лѣтрѣ тоатѣ
лѣтіндереа кѣвѣнтѣлѣ. Де се кѣвине Ма-
гіарілор а се лѣтрѣ прїп топіреа алтор
Нації кѣ алор, ачеаста лѣсѣт алтора сѣ
о діжѣдече. Іар кѣткѣ Нація Магіарѣ ар
фі менітѣ де кѣтрѣ піѣе пѣтері невѣзѣте,
а ста де зїд апѣрѣторїѣ лѣ контра знеї
поаѣ Еміграції деспре Норд лѣкоаче, де
ачеаста не лѣдоім фоарте. Ної не Шп-
гѣрїѣе пѣ піо пѣтем сокотї де зїд апѣрѣ-
торїѣ, фѣрѣ ка сѣ пѣ фїм сіліці а о лѣа
лѣ стрѣнѣсѣ легѣтѣрѣ кѣ тоате челелалте
elemente а Монархіѣї австріаче. Пентрѣ-
кѣ лѣтрѣ адевѣр, ла о време де невоіе
че ісправѣ ар пѣтеа фаче Шпгѣрїѣеа сіп-
гѣрѣ де сіне? Лѣ веакѣрїѣе трекуѣте, кѣнд
дела о ісѣжнѣѣ ка а Ромѣнѣлѣ Іоан
Хѣніадї, ка а лѣї Стефан ал Молдавїѣї фѣ-
нѣтѣ лѣ контра Останїлор атѣрна тѣлѣ-

тѣнда крецінілор, пе ані лѣпайнте, лѣ а-
челе веакѣрї, кѣнд Езропа тоатѣ лѣшї а-
веа пе чел маї таре ал сѣѣ врѣшташ а-
касѣ лѣ сѣжѣл сѣѣ лѣ релїціоселе шї
полїтїчеле лѣпѣрекерї, прїп каре слѣвїтѣ
саѣ тѣрѣратѣ, пѣ се пѣтеа пѣне лѣ старе
де а се апѣра, кѣ атѣт маї пѣдїп де а
ісѣї еа лѣсаш: ох атѣпчї се поате зїче,
кѣ о Націѣ Езропеанѣ тѣрѣпанѣтѣ, дакѣ
еа ловїреа дѣштанѣтѣ венїтѣ дїп афарѣ о
сѣферїа кѣ вѣрѣвѣдїе шї о ре-апѣса кѣ по-
рочїре, ера зїд апѣрѣторїѣ пентрѣ тоатѣ
Езропа. Іар лѣ зїоа де асѣзїї, пе кѣнд
атѣт кѣлѣтра лѣпайнтѣтоаре, кѣт шї о
полїтїкѣ лѣцелелантѣ, дїп Статѣрїѣѣ Езро-
пеї лѣтрѣзна сокотїте, лѣчепе а форма
пѣтаї о фамїліѣе таре, акѣреї тѣѣларе
зѣл фѣрѣ алѣл пѣ маї пот лѣтрепїнде
пїтїк, че сѣ пѣ корреспондѣнтѣ інтересѣлѣї
тѣтѣлор челорлалте: пічї Шпгѣрїѣеа, пічї
алѣтѣ Націѣе пѣ се маї поате семедї, кѣ
еа сіпгѣрѣ ар дїнеа екіліѣрѣл, ар пѣзїї па-
чеа, ар ре-апѣса пе дѣштанѣл. Лѣтрѣачеа
сѣ зїчет кѣ есте аша: Шпгѣрїѣеа зїд а-
пѣрѣторїѣ, пѣрете деспѣрїторїѣ арѣкат
ла мїжлокѣл Панславїстѣлѣї, ла каре сѣї
деа дрептѣл фїреск атѣт позїціа геогра-
фїкѣ, кѣт шї деосївіреа кѣ націоналітатеа.
Аѣ пѣ кѣ ачелаш, дакѣ пѣ кѣ маї таре

дрепт поате стріга Нація Ромѡнеаскъ дін тоате пѣтеріле, дн азъзл Езропеі днпреці, кѣмкъ пе дѣнса атѣт прін позіція Географікъ де а лѣнгѣл Дѣнѣреі ші іарѣш змѣрїтѣ де Карпаці, кѣт ші прін деосівїреа дн націоналітате де кѣтрѣ Славїсм ші іарѣш прін рѣдіреа націоналѣ къ Італіенї, Французї, Спанїолї, Портѣгалї (60 мїліоане къ тотѣл) кіар Проведїнѣа, кіар зрсіта Націїлор аѣ менї'о а се фаче пѣзїтоаре (неутралѣ тѣкар, дакъ въ плаче аша) де чел маї скѣмп канал ші дрѣм де комзїкаціе а Езропеі, де Дѣнѣре? Аша: Молдаво-Ромѡнїі сѣнт орѣндїці прін сѣатѣл Пѣтерілор де сѣс, а форма о пѣтере дестѣл де таре пентрѣ-ка сѣ апере словода комзїкаціе а Езропеі пе Дѣнѣре къ Асіа. Ачеастѣ ідѣе афлѣ де кѣдїва анї плѣчере тѣлтѣ кіар ші дн фаѣт къ діпломатїа Езропеанѣ, кѣреїа тревзїе сѣї песе фоарте тѣлт де ачѣеа, дакъ есте ка Дѣнѣреа сѣ се днкідѣ саѣ сѣ пѣ се днкідѣ, кѣт ам зіче ла Оршова, саѣ коло, саѣ дїнколо, ка пѣ кѣтѣа о тѣлдіте де дѣрї песте маї пѣдїн ка чїнчїзечї де анї сѣ се днпече кіар дн зпсореа лор. Дїн челе пѣлѣ акѣта зісе поате прїчене орї каре ші атѣта, кѣмкъ Нація Ромѡнеаскъ аре фоарте таре дрепт ла сімпатїа ші ла ажѣторїѣл Націїлор Езропеі, атѣт ка рѣдітѣ къ челе маї тѣлте дїн еле, кѣт ші ка ашезатѣ дн ачел пѣтѣнт днсѣфлѣ-торїѣ де атѣта інтерес. Не плаче а кре-де ші атѣта, кѣмкъ пѣ департе есте вре-меа, саѣ къ еа аѣ ші сосїт, дн каре Ез-ропа ва днтоарче прївіреа са вѣгѣтоаре де сеатѣ ші дреантѣ ші асѣпра історїеі Націеі Ромѡнеціі, дїн каре — пѣ пе дн-доїм, къ кѣпоскъндѣо, дї ва да тот дре-

птѣл а се пѣмі ші еа пе сіне зід апѣрѣ-торїѣ а крецінѣтѣдїї. Стадї: ачі есте ло-кѣл де а рїдіка ла мїжлок о днпрецізраре, че дѣпѣ а меа жѣдекатѣ есте тѣлт інте-ресантѣ. Каре есте ачѣа днпрецізраре? Кѣпоскът ѣ, кѣмкъ о парте вѣлѣ дїн жѣр-налістїка магіарѣ де астѣзі афлѣ фоарте таре плѣчере а тракта пе Молдавіа ші пе Цара ромѡнеаскъ пѣтаї ка пе піѣе дїнѣтѣрї, каре одатѣ с'аѣ дїнѣт де ко-роана Днгарїеі ші каре іарѣш одатѣ ар-тревзї сѣ се днтоаркѣ ла ачѣеаш, де вл-де ар зрѣта, кѣмкъ Ромѡнеа пічі кіар дн ачелеа доаѣ Прїнціпате п'ар авеа пентрѣ че сѣ оціпті, аші днтемеїа ші аші адѣче націоналітатеа са ла днфлорїре, къ кѣвѣнт, къ тѣне поїтѣне тот ва фї сі-літѣ аші ведеа тоате жѣртфеле націонале пѣлѣ акѣта пѣсе ші вѣрсате, пімічіте саѣ де кѣтрѣ о парте саѣ де кѣтрѣ алта вечїпѣ, стрїпѣ. Кѣмкъ агїтаціїле ші ді-спѣтеле жѣрналістїче дн Днгарїа ші дн Трансїлванїа дн зілеле поастре сѣнт прї-віте ка прегѣтірї пентрѣ десѣатерї діетале, деспре ачѣаста кред іарѣш, кѣмкъ четїторїї теї пѣ се дндоїеск; іар дакъ ачѣеаш жѣр-налістїкъ фѣкѣнд претензії асѣпра Прїнці-пателор, ва фї дїнѣнд амѣлѣ чеѣа докѣ-менте історїче ші врепн акт діпломатїк сѣ-пѣтос, пентрѣ ачѣаста сѣ се діснѣте Істо-рїчїї, кѣт ші фак ші се дндоїеск. Еѣ дїн парте'мї декларез ші ачі сѣрѣѣторѣе, кѣмкъ п'ам воїе а тѣ днкіѣера пічі къ по-літїка, пічі къ діпломатїка, пічі къ апѣкѣ-тѣрїле де адвокат а зпор історїчїї, пічі воїеск а тѣстра пе пѣтеріле Езропене, прїн зрѣтаре ші пе Днѣрїте, кѣмкъ пе ла анѣл 1774, пе кѣнд алції протѣжа, еле маї тоате dormїа, саѣ къ се днвершѣна де несѣферїнѣ

релиѳоасъ ши де дѣхъл проселитѣмълѣи. Тот че воіеск а зиче, есте рѣзимат пе дрептѣл ши пе леѣле патрѣи.

Din ісворѣл ачеста, адекъ din дрептѣл ши кѣрсѣл патрѣи дп привіица челор доаѣ наѣионалітѣдї пептрѣкаре ворѣм, ес де сіне ла мїжлок ѣрмѣтоареле дптреѣрї, пе кѣт еѣ кред, фоарте серіоасе, адекъ: 1) Каре есте пѣмѣрѣл Ромѣнілор ши а Маѣіарілор дп ачесте Цѣрї Еѣропене зна дптрѣалта ашезате? 2) Каре din амѣндоаѣ наѣїле есте маї компактъ, саѣ маї дпврѣстатъ кѣ алте наѣионалітѣдї етеропене ши че съ маї тѣгѣдзім, знеле ши дѣшмане? 3) Каре din амѣндоаѣ есте маї сѣѣшиатъ прїи интересе релиѳоасе? ши 4) Дѣпъ че дп стареа кѣлтѣрѣи де астѣзї але ачестор доаѣ наѣїи соартеа лор се поате зиче, кѣмкъ есте дп мѣна арістократїилор домпїтоаре, каре din ачесте доаѣ арістократїи стѣ пе темейрї де прївілеѣїрї, Цѣрїи маї чолосїтоаре саѣ маї стрїкѣтоаре?

Ла пѣвктѣл дптѣлеа лас, ка дп локѣл меѣ съ рѣспѣндѣ челе маї поаѣ ши маї сігѣре датѣрї статїстїче, din каре — орї кѣт се сілеск а тѣпѣи зѣи ши алѣїи пѣмѣрѣл чел адеѣрат, — се поате кѣпоаѣце кѣрат, кѣмкъ дакъ съ зичем дп Цѣрїле ачестеа се афлѣ чїпчї мїліоане Маѣїарї, Ромѣнїи дпкъ, сокотїнд пѣмаї пе чеї din Цѣрїле дїпкоаче де Дѣпѣре, сѣпнт фѣрѣ дпдоїалъ чїпчї мїліоане; аша дар ла пѣмѣр дптокма. — Дар каре din амѣеле наѣїи лѣкѣїеѣе маї пеаестекатъ? О кѣлѣторїе пѣмаї дп фѣгѣ фѣкѣтѣ пе ва копвїиѣе, кѣмкъ пѣїїне Цѣрї а ле Еѣропей сѣпнт лѣкѣїте де о наѣїе аша компактъ, кѣм сѣпнт лѣкѣїте Прїнѣипателе де

Ромѣніе; дп ачелеаш лїмба ромѣнеаскѣ е домпїтоаре дп четѣдї, ка ши ла сате, дп бордеїе, кѣм ши дп палатѣрїле воїереїї; кѣчї адекъ есте гроасѣ мїнѣпъ ачееа че с'аѣ лѣдїт прїи скрїерїле знора, кѣмкъ воїерїмеа Молдаво-Ромѣнѣ пѣши ворѣеѣе лїмба са ромѣнеаскѣ, — еа о ворѣеѣе ши о скрїе маї мѣлт декѣт арістократїа маѣїарѣ, дптрѣ каре вїне цїиіи кѣ есте зн дпсемпѣторїѣ пѣмѣр де фамїлїи маї, каре дптре сіне нїчї одїїїоарѣ пѣ ворѣеск ѣпѣреѣе, пептрѣ-кѣ ка магнаѣи маѣїарї пѣши кѣпоск лїмба наѣионалѣ нїчї де кѣм; din протїѣѣ аратем чїнеѣа пѣмаї треї касе де воїерї Молдаво-Ромѣнї, дп каре съ пѣ фїе. кѣпоскѣтѣ лїмба ромѣнеаскѣ ши — erit mihi magnus Apollo. Адаогѣ ла ачеста, кѣ лїмба ромѣнеаскѣ дп Прїнѣипате есте де врео треї веакѣрї апроапе, лїмѣѣ дїпломатїкѣ ши дїкастерїалѣ — кѣ преапѣїїнѣ преѣртаре прїи Фанарїоїї — ши че е маї мѣлт де кѣт тоате ачестеа, наѣїа ромѣнеаскѣ дпши дп-ѣаѣѣ ши дпши ѣеа релиѳїа са дп лїмба сѣпнтъ кѣ цїца мѣмѣса. Гѣндїїї, че пѣтерї, че веакѣрї ар треѣѣї спре а пѣтеа стѣрпї о асеменеа лїмѣѣ дпѣрѣїїшатъ де тоате пласеле лѣкѣїторїлор! Дп Ардеал din доаѣ мїліоане лѣкѣїторї зн мїліон ши о сѣтѣ мїї Ромѣнїи ворѣеск пѣмаї ромѣнеѣе, їар чеїмалѣїи поаѣ сѣте мїї ши кѣдї вор маї фї де лѣкѣїторї сѣпнт десїнаѣїи прїи доаѣ лїмѣї, маѣїарѣ ши пемѣаскѣ (сѣсаскѣ), ка съ тѣчем де алте тѣрѣїїшѣрї наѣионале. Спѣнеїїтї, пе лѣпгѣ чеа маї таре сілїнѣѣ ши сілїнїе де ар пѣтеа чїнеѣа тѣкар корчї о парте din астѣ наѣїе, аѣ кѣїїгат чеѣа? Аѣ пѣ din протїѣѣѣ, воїнд а о дпѣѣѣа лїмѣѣ стѣрїѣѣ, дп рѣпѣеѣе

времеа дела кѣцигарае идеімор фолосітоаре дн вѣдѣтъ, не каре де алтминтремеа ера съ ле апѣче фоарте віне ші вшор прин міжлокѣл лімбеі дѣвѣдате одатѣ дела пѣринді? Чіне нѣ vede, кѣткѣ прин астфеліѣ де апѣкѣтѣрѣ Ромѣнімеа ар фі арѣккатѣ іарѣш дн стареа веакѣрімор де міжлок, днтрѣ каре дн арѣкасерѣ словенеаска кѣнд о авеа дѣпѣ кап? Ші че маі прокопсеалѣ авѣ Ромѣнѣл дела ачеа лімѣѣ? Ші че идеі шар пѣтеа кѣцига ел астѣзі прин міжлокѣл лімбеі магіаре маі вѣне, декѣт прин чеа ромѣнеаскѣ, кѣнд асте доаѣ лімѣі се афлѣ тот дн ачеаш старе а рѣпчіеі? Съ нѣ фіѣ рѣѣ днцелес: еѣ нѣ ворѣск ачі де лімѣѣ діпломатікѣ, чі де лімѣѣ націоналѣ, — лімба діпломатікѣ каре съ фіе апѣміт пентрѣ Ардеал, нѣ е треава поастрѣ нічі тѣкар а проіекта дн зіоа де астѣзі. Ші пентрѣ че нѣ? Пентрѣ-кѣ Двоастрѣ не нація ромѣнеаскѣ не каре аді афлаг'о аічі дн Ардеал маі наіпте де Двоастрѣ кѣ 600 сѣте ані венітѣ ші стѣпѣнітоаре ші каре націе ромѣнеаскѣ propria voluntate dexteram dantes, дн днсѣш а мор воіе дѣнд тѣна, дѣпѣ кѣт тѣртѣрісеце ачеаста чел маі векіѣ ал Двоастрѣ скрііторіѣ ші Епіскоп Anonymus Belae Regis Notarius, в'аѣ прііміт не Двоастрѣ дн ачеастѣ патріе, о стрігаді тотѣш кѣ есте о венетікѣ, о сѣферітѣ, о націе, каре ар трѣі сінгѣр дн міла Двоастрѣ фѣрѣ ка тотѣш съ вѣ віе поѣтѣ а о словозі, кѣнд іар вені еі вреодатѣ дн міпте, а се чере дн царѣ афарѣ ші а прінеці дн лѣтеа маре. Дн прічіна ачеаста нація ромѣнеаскѣ ка націе п'аре съ прескріе зна саѣ алтѣ лімѣѣ діпломатікѣ, чі еа акѣта, ка ші маі наіпте кѣтеазѣ а се арѣпка кѣ фіаскѣ днкредінца-ре ші кѣ пѣдежде тѣнѣгіоасе ла міла тро-

пѣлѣ Австріак, дела каре Ромѣнімеа тот че аре аѣ прііміт ші пріітеце. Нѣ сѣпт ачестеа лінгѣшірі нічі фѣцѣріе Домнімор, ші нѣ есте ом, каре съ тѣ поатѣ да де мінчѣнѣ. —

Сѣ прекѣртѣт ачестеа; сѣ тречет ла релѣцііле реліціоасе. Магіаріі сѣпт сѣѣ шіаді дн патрѣ секте реліціоасе марі; Ромѣніі дн челе доаѣ Прінціпате аѣ нѣмаі о реліціе, іар аічі дн Ардеал еі днкѣ сѣпт десгінаді дн доаѣ, ѣніді ші Неѣніді. Пѣлѣ дн кѣт леаѣ стрікат саѣ леаѣ фолосіт Ромѣнімор ачестѣ десгінаре, кѣте історічі вісерічещі, прекѣт сокотеск кѣ вор ші фаче. Еѣ адаог сінгѣр атѣта, кѣткѣ пѣлѣ кѣнд нічі кіар порѣпчіле гѣверніале нѣ сѣпт дн старе а днпедека де тот, ка преоціі зніці ші преоціі неѣніді съ нѣші деа зніі алтора ажѣторіѣ ла слѣжвеле реліціоасе; пѣлѣ кѣнд фортеле, ші сімволѣл кредінціі чел ростіт ші скріс рѣтѣне тот ачелаш пентрѣ зніці ші пентрѣ неѣніді, адекѣ чел Нікено-Константинополітан, пѣлѣ атѣччі десгінареа дн. тре Ромѣніі нічі де кѣт нѣ есте аша маре ші прімеждіоасѣ, прекѣт авеа пѣдежде а о фаче ачеіа, каріі аѣ фост кроіт'о ші аѣ пѣс'о дн лѣкране. Іар дакѣ с'ар днпліні вреодатѣ кѣцетѣл знора дн Магіарі, де а днтрѣпа не Ромѣніі греко-неѣніді ші не Гречі кѣ реформаціі калвініані: атѣччі, атѣччі маі кред ші еѣ, кѣ Ромѣнімеа шар vedeа гроапа сѣпатѣ пентрѣ а са націоналітате, атѣччі іѣвіреа фрѣдаскѣ с'ар стінде деодатѣ ші днтѣмплареа ар авеа о реакціе дела чеілалді Ромѣніі, че нѣмаі зн адѣпат дн історіа реліціімор поате преведеа. Нѣ сѣпт еѣ вігот кѣнд ворѣск астфеліѣ, чі днті кред тіе — де тѣ афлаціі дешерт, іертаді'мі — кѣткѣ кѣпоск

ачеле пътърї але інімії оменещї, не каре сѣнт скрісе шї дѣвѣскѣте слѣвїчѣніе оаменїлор дѣ прївінѣа релїгіеї. Спѣнедїмі реакція в'ар фолосї Воаѣ саѣ поаѣ? Черївл сѣ не ферїаскѣ! —

Арістократїїле. Ачестеа не маї ретасерѣ ка сѣ ле алтѣрѣт, спре а кѣпоаще шї дїн ачест пѣнкѣт де ведере, дакѣ лепѣдареа де націоналітате поате фолосї тѣкар арістократїеї ромѣнешїї. Черчетѣнд матерїа ачестеа, тї се дѣвѣлзеск о тѣлцїне де ідеї, не каре кѣт кред еѣ, времеа аѣ сосїт ка сѣ ле адѣчет ла чїркѣлацїе шї дѣ пѣвїкѣл ромѣнск, тѣ вѣд дѣсѣ сіміт а ле лѣса не тоате ла о парте, пѣлѣ ла алте прїлежѣрї. Ачестеа че кѣдет а фаче астѣдатѣ, есте: а траѣѣнї паралелїзм, адекѣ а алтѣра не арістократїїле челе доаѣ зна лѣпгѣ алта аша прекѣт сѣнт еле спрїжонїте шї дѣгрѣдїте де констїтѣцїе. Дѣсѣ шїтѣдїле арістократїеї зпгаро-трансїлванїче нїме пѣ леаѣ дескрїс аша лѣтѣрїт ка графѣл Стефан Сеченї. Сѣ лѣтѣм челе 12 леїї але ачестѣї вѣрват, дѣтрѣ каре се оглїндеаѣт тоате слѣвїчѣніе поменїтеї арістократїї амерїндетоаре де кѣтропїре. Ної пѣтїм дїн ачелеа пѣтаї вѣтѣтоареле: 1) Арістократїа зпгаро-трансїлванѣ п'аре кредїт де ванї, дїн прїчїнѣ 2) кѣ дрептѣл авїтїчїтѣдїї, адекѣ дрептѣл де а пѣшї нѣтеа вїнде мошїїле нїчї одїноарѣ, ачест дрепт рѣвѣрсѣторїѣ де челе маї тѣлте реле, тот маї стѣ дѣкѣ; 3) мошїїле рѣтасе де ла чеї торцї фѣрѣ клїропомї, пѣ се пот вїнде, чї трек дѣ стѣпѣнїреа короанеї; 4) дѣ Трансїлванїа не пѣвїлѣл пѣ поате стѣпѣнї пѣтѣнт шчл. шчл. Че реле кѣтплїте сѣнт ачестеа, але кѣрор нїчї вѣрта п'о веї афла дѣ Молдаво-Ромѣнїа, знде фечорїї челор маї тарї воїерї

шї оаменї де стат пѣ сѣнт пѣвїлї, пѣ сѣнт воїерї пѣскѣдї, чї пѣтаї „фечорї де воїерї“, ва сѣ зїкѣ арістократїа пѣ есте санкціонатѣ прїн леїї, чї е лѣсатѣ кале фоарте ларгѣ ла мерїте. Нѣтї спѣнедї, кѣ дѣ Трансїлванїа дѣкѣ порпїрѣ тоате спре реформте, пентрѣ-кѣ вї се поате рѣспѣнде: чеї атѣлѣ пѣ е мїнчѣнѣ. Нѣтї зїчедї, кѣ шї дѣ Молдаво-Ромѣнїа сѣнт фамїлії тарї фоарте векї, каре с'аѣ апѣрат дѣ атмосфера чеа маї палтѣ політїчеаскѣ дїн веакѣрї шї пѣлѣ астѣзї. Аша есте, сѣ шї кѣвїне сѣ фїе аша, каре се поате цїнеа, цїе-се, їар ачела каре пѣ е дестоїнїк шї аменѣще аколо сѣс, саѣ есте де нїмїк, констїтѣцїа сѣл сѣфере а кѣдеа. Де атѣда апї се тот ворѣеще шї се скрїе, кѣткѣ арістократїа зпгаро-трансїлванѣ, се кѣвїне сѣ шї цїе де модел не арістократїа Брїтанїеї, кѣ каре ар сешѣла маї тѣлт. Ачела дѣсѣ каре кѣпоаще ачесте арістократїї, пѣ се поате контенї де а пѣ зїмѣ ла ачестѣ асешѣпаре. Дїн протївѣ арістократїа Молдаво-Ромѣнѣ дѣ кѣте пѣнкѣтѣрї есте еа о мїніатѣрѣ дѣпѣ чеа енглезеаскѣ, шї ачестеа фѣрѣ ка сѣ цїе зна де алта. — Де алтїнтрелеа цїѣ кѣ тѣ вор тѣстра тѣлцї, кѣчї еѣ ка Трансїлван каѣт а траѣе паралелѣ дѣтре арістократїїле Маїарѣ шї Молдаво-Ромѣнѣ. Еѣ дѣсѣ фак ачестеа кѣ ачел дрепт — дакѣ пѣ кѣ маї тѣлт, — кѣ каре спре пїлдѣ жѣрналѣл маїар Jelenkor дела Пеща нѣне не Молдова шї не Цара ромѣнеаскѣ сѣнт рѣвѣрїка Ыгарїеї, ка шї не нїще цїнѣтѣрї кѣрат зпгрѣщї. Ведедї Domnїлор, дѣ лок де а дѣгрѣдоша шї а депѣрта не Ромѣнїї кѣ астѣелїѣ де претензїї, адї фаче кѣ тѣлт маї вїне, дакѣ зїтѣнд тоате спанїемеле веакѣрїлор трекѣте адї да тѣлѣл фѣрдаскѣ шї адї дѣкеїа о прїетїнїе.

де каре аведі атѣта тревѣицѣ. Пентрѣ-къ съ щиді Двоастрѣ, къ Дѣнѣреа саѣ пічі о-датъ нѣ о веді пѣтеа стѣпѣні, саѣ нѣмаі дн пріетініе къ Молдаво-Ромѣні, ші кіар ла днтѣмплареа дін зртѣ іарѣш нѣмаі спрїжонїді де Австріа ші дикѣражаді де Еврола.

Лініцеа конціиңеї меле съ фїе дн тоатѣ віаца теа департе дела міне, дакъ еѣ прїп ачест ал меѣ діскѣрс ам воїт чева маї мѣлт, декѣт сінгѣр ферїчіреа Патріеї меле.

Георгіе Барїд.

ADŌNARE DE ТРАКТАТѢРІ.

Трактатѣріле че саѣ съвѣршїт ла днтѣ-чїрѣ, че саѣ фѣкѣт де ла авѣл 1792 De-кемврие 29.

Х а т х ѣ м а і ѣ п.

(Ѣрмаре.)

§. К. 34. Кѣ кѣнд нѣ есте фоарте маре тревѣицѣ, съ нѣ съ трїміцѣ днтр'ачесте Прїнципатѣрі мѣтѣашїрі дін партѣ днтѣрѣдїї меле; ші кѣнд съ вор трїміте, съ нѣ чѣе трапѣдѣл лор дела лѣкѣиторї, пічі кѣ префѣкѣте прїчїнїрі сѣш прелѣнцѣ-скѣ шедерѣ лор. Каре тоате ачесте прїві-легїїрі, саѣ прїсосїт ла челе маї дін пайнте хотѣрѣрі: ка тот деѣна съ се пѣзѣскѣ; ші дн време де тревѣицѣ, съ се каѣте ачеле хотѣрѣрі, че сѣлт пентрѣ тоате ачесте прї-чїні. Іар каре ва дндрѣспї, съ факѣ ор че днпотрїва ачестор прївілсгїрї, зпѣл ка а-чела, тѣкар ор каре ва фї, съ фїе арѣтат ла прѣ палта Шоартѣ ка съ се педепѣскѣ. Шї фїнд въ маї пайнте, саѣ дат хотѣрѣре: кѣ Боерїї, каре аз слѣдїт кѣ кредїицѣ тѣ-

рїчїї меле днтѣрѣдїї, ші съ сѣпѣл Domni-лор лор, съ лїсѣ дѣ кіар ачеле дрепте шї Боерїї, че аз авѣт днпайнтѣ рѣсвоїзлї, дѣндѣлїсѣ дн стѣпѣнїре шї мошїле лор.

§. К. 35. Шї пе лѣнгѣ ачесте, фїнд кѣ ам дін сінем вѣпѣ кѣцетаре де асѣ пѣзі тот деѣна челе зїсе прївілегїїрї: шї де асѣ префаче, шї де а нѣ фї пѣсе ла пічі о платѣ мошїле боерїлор, дела каре днш довѣндеск челе тревѣицѣоасе, шї де а прїмі дѣпѣ обї-чейл чел векїѣ фолоаселе, че спре еї каѣтѣ; шї де а ажѣнѣ дн трептеле пѣрїптецілор лор боерїї; дар кѣ хотѣрѣре, съ нѣ съ ле-невѣскѣ кѣтѣш де пѣдїп, де аш зрѣта чѣ дѣпѣ даторїе, маре сѣпѣпере шї плекарела порѣпка, шї воїа Domnilor. Ачестѣ кѣнд аша съ вор пѣрта, съ се пѣе сіргѣицѣ спре а лї съ пѣзі прївілегїїрїле, одїхна, сігѣран-цїа шї кѣтрѣ еї вѣна кѣцетѣре; шї фїнд кѣ ачѣстѣ сергѣицѣ прїчїнѣеде слѣжѣвѣ кѣ-трѣ Прїнципатѣрі, саѣ порѣчїт: Боерїї а-честор 2 Прїнципатѣрі, съ се депѣртѣвѣ де черерїле лор, челе некѣвїицѣоасе; шї маї вѣртос де ачеле черерї, пе каре нѣ пот съ ле равде лѣкѣиторїї, дін прїчїна скѣдерїї, че аз черкат ачест лок дн времѣ рѣсвоаелор; шї кѣнд врепѣл днтр'ачестѣ несѣпѣиңдѣсѣ, шї днпотрїва днтѣрѣтеції меле порѣпчї ва пѣзѣвї пе сѣрчїї лѣкѣиторї, шї съ ва а-местека дн лѣкрѣрї, че нѣ їсѣ кѣвїп, шї ва днтревѣицѣа лѣкрѣрї некѣвїицѣоасе, шї дарѣрї песте тѣсѣрѣ, прїчїнїиңдѣсѣ кѣ тоате ачѣстѣ зртѣрї, сѣпѣраре ла вѣна орѣндѣїа-лѣ, шї кѣнд съ ва днпротївї ла ачеле вѣпе мїжлоаче, пе каре стѣпѣнїрѣ днтревѣи-цѣвѣ спре окротїрѣ стѣпѣнїрїї цѣрїї, шї мѣнгѣерѣ породѣлї; ачестѣ съ вор педеп-сї де Domnїї чей орѣндѣїді, де кѣтрѣ тѣ-рїмѣ днтѣрѣдїї меле. Пентрѣ ачейа пѣсѣ

тоатъ сиргѣнда, де асъ педенци дѣпъ мѣжло-
кѣл зис, ші де асъ дѣтемеіа одіхна сѣра-
чѣлор лѣкѣиторі, ші паза възѣлѣі Nizan.
Ші вірѣл де песте тот анѣл, че съ кѣвѣне
дела тоате раіалеле, съ се стрѣжѣгъ дела
тоді кѣ дрептате, дѣпъ кѣм съ ва кѣвені
ла фіешкаре; іар пѣ кѣ прічѣнѣрі пекѣві-
пчоасе, знї дїн раіале съ пѣ плѣтѣскѣ
вір, ші партѣ, че съ кѣвенѣ не сѣта лор,
съ се дѣкарче не челелалте раіале.

§. К. 36. Пентрѣ тоате ачесте съ се
пѣе таре възгаре де сѣмѣ, спре а съ пѣзі
дрептатѣ дѣл вѣчі; ші фїнд кѣ, пентрѣ
тоате ачесте Прівілегїрї, саз дат сѣпнтѣ
хотѣрѣре плїнѣ де мїлостівїре дѣл анѣл
1784, кѣнд дѣпѣрѣдѣ вѣчїкѣл поменїт,
ші прѣслѣвїт зїкїл мѣх, Сѣлтап Хамїд
(пентрѣ каре фїе мїлѣ ші ертаре), дѣпъ
кѣм саз гѣсїт скрїсе тоате ачесте Прівіле-
гїрї, че сѣнт прічїнѣїтоаре де а съ пре-
фаче, а съ дѣподовї, ші мѣлт а съ лѣкѣї
Прїнцїпатѣл Валахії, скѣпѣндѣсѣ де тоате
фелѣрїмїле де недрептѣдї, ші дѣрї де ванї.
Де ачеїа дѣпъ мїлостівїрѣ дѣпѣрѣдїї ме-
ле, че ам кѣтрѣ тоді чеї скѣпѣтаді, ші
сѣрачї; каре мїлостівїре, есте зна дїн Да-
рѣрїле челе лѣтїноасе, че аре персоана тѣ
чѣ дѣпѣрѣтѣскѣ, ші зна дїн дѣпѣрѣте-
дїле тѣле мїлостівїрї, че декѣтрѣ прѣ
сѣпнтѣл ші стѣпѣжѣл а тоатѣ лѣмѣ Дѣ-
тнезѣх, ка о пазнїкѣ датѣ мїе; саз фост
дат дѣл анѣл 1792 палтѣ хотѣрѣре дѣпо-
довїтѣ, ші копрїнѣзѣтоаре де ачесте 2 о-
рѣндѣвелї; зна дѣл анѣл 1774 пентрѣ каре
маї сѣс саз зис; ші алта де опотрївѣ кѣ
ачеїа, че саз дат дѣл анѣл 1784 фѣкѣндѣсѣ
ачастѣ зртаре; кѣчї ам врѣт, ші дѣл зї-
леле шѣрїтїї тѣле дѣпѣрѣдїї, съ се пѣ-
зѣскѣ ачесте прівілегїрї дѣтокмаї, ші съ

се сѣвѣршаскѣ челе спре възпа префаче-
ре, ші ка съ лїпсѣскѣ ачеле дѣрї де ванї,
рїдїкѣндѣсѣ ші дѣл сорок де 2 анї даждѣ;
ші дѣпъ дѣплїнїрѣ ачестор 2 анї съ се
дѣтокмѣскѣ плата ачелор хотѣрѣдї ванї,
че маї пайнте саз пѣмїт адекѣ; дїзїгѣ, Ідї-
гѣ, рїкїамвїгїа, ші алте аваѣтѣрї, че сѣнт
деопотрївѣ кѣ челе маї сѣс зисе прівї-
легїрї.

§. К. 37. Ачесте се копрїнд дѣл по-
рѣнчїле че маї пайнте саз дат, дар фїнд
кѣ дѣпъ кѣрсѣл врѣмї, ла знїле дїн челе
маї дїнпайнте зисе орѣндѣвелї, саз зртат
рѣх ші дѣпотрїва дрептѣдїї; ші фїнд кѣ
дѣпъ легѣтѣрїле че сѣнт дѣтре дѣпѣрѣ-
дїа тѣ, ші прѣпѣтернїка дѣпѣрѣдїе а
тоатѣ Рѣссїа, аре дрептате прѣ палта дѣп-
пѣрѣдїе а Рѣссїї, съ чѣе, челе че ва со-
котї кѣ сѣнт спре фолосѣл Валахії ші
Молдавїї; ші ка де акѣм дѣппайнте съ се
дѣтемеїезе сѣвѣршїрѣ ачестор зисе прівї-
легїрї, Елчїз чел дїн Царїград ал ачестїї
дѣпѣрѣдїї, аз арѣтат кѣтрѣ дѣпѣрѣдїа
тѣ прїп нотѣ ка дїн партѣ дѣпѣрѣдїї
сале: кѣ пѣлжїгѣ челе маї пайнте прівї-
легїрї, съ чѣре адѣогарѣ де челе маї де-
ла вале капете.

§. К. 38. Кѣ де акѣм дѣппайнте До-
мпїї съ домнѣскѣ хотѣрѣт 7 анї сокотїн-
дѣсѣ дїн зїоа че съ пѣмеск Домпї, ші
пѣпѣ ла ачест сорок де 7 анї съ пѣ съ
маї скїмѣе; чї пѣмаї кѣнд съ вор доведї
адѣвѣрат грѣнїдї, каре грѣшѣлѣ съ се
факѣ кѣпоскѣтѣ де кѣтрѣ дѣпѣрѣдїа тѣ
ла Елчїл дѣпѣрѣдїї Рѣссїї; ші кѣнд дѣ-
пѣ ачаста съ ва доведї, ші съ ва шѣртѣ-
рїсї, кѣ адѣвѣрат аз фост вїноват кѣ ачѣ
грѣшалѣ, атѣчѣ пѣмаї есте словод ал
скїмѣа.

§. К. 39. Бірєріле, аваєтєріле шї че-
періле че съ присосірѣ дн зрѣа сїнетєлї
че саѣ фькѣт ла апл 1784 тоате съ се
довоаре; шї дєпѣ ачел темєїѣ, Домнєл,
кѣ Боєрїї дїппрепѣ съ дптокмѣскѣ шї
съ орѣндѣаскѣ бірєріле де песте тот а-
плє, дпгѣрдїндѣсе кѣ мїжлок дрепт.

Чєї дєпѣ време Домнї аї Валахїї съ
факѣ рѣспєнсєрї ла скрїселе, карє, чєл
дєпѣ време Елчїѣ ал Рѣссїї ва фачє, атѣт
пєнтрѣ ачєст Кан ал бірєлєї; кѣт шї пєн-
трѣ прївлєгїєрїле локєлєї, шї маї вѣртос
пєнтрѣ паза прївлєгїєрїлор, чє дптрѣ а-
чєстѣ хотѣрѣє съ кѣпрїнд.

(Ва зрѣа)

І Р О Н І Е.

Ла парте кѣ аморєл, сѣдеагаї амордїтѣ,
Нѣмаї стрєнєнде іїмїї, нѣ леагѣ дѣлчї сїмцїрї;
Нѣтѣрїѣ фєрїчїреа де оарѣа лѣї зрїтѣ;
Фїгѣрѣ, цєлѣ маї новїл, ваїї шї алте нѣлѣчїрї!

Сѣ дєс тїмпєл де азр, кѣнд іїмаїн тѣчєре,
Да лок сїмцїрїєї кѣде, департе д'аїшєла;
Атѣлчїєра нѣтѣлѣтєл раїѣ дп дреантѣ нѣрєре,
Шї оамєнїї тодї дпчєрї, дїаволї нѣс афла.

Акѣт лїпсєде сѣфлєт, кѣчї трєпєл е де фацѣ,
Дар трєп нѣ прост к'атѣлчєа, кѣ тѣлт маї фїгѣрат, —
Де мїнте нѣ фак ворѣл, кѣчї поатє адѣчє греацѣ,
Еаї славѣ, нѣ прїчєпє, фѣр сїгѣр ла офат.

Акѣт прївїмѣ вїаца ка зп pod de скѣтїре,
Не карє нѣ дѣт ваѣѣ, трєкѣнд дп сѣс шїл цос;
Іар' лѣтєа вїгоаре ка о сѣлїтѣ тѣлѣтїре,
Дп карє нѣтрѣнд кѣноацєт ч'а фост вєш шї фѣртос.

„Трївоїѣ шї к'ачєста, кѣчї вѣзѣ арє де тоате,
Пѣрїндїї, прїєтїнїї, рѣде, тодї зїк кѣї фєрїчїт“;

Апої кѣнд ровѣ н ланцѣрї, а трїїн лѣтє поатє;
Тѣ, карє нѣ еїдї алтѣ съ нѣ фїї одїхнїт? — — —

Де парте кѣ аморєл, ел н'арє інфлзїнцѣ,
Петрєчєре де време, мїжлок дє а дпшєла
Сѣ фькѣт а лѣї нѣтє, сѣдеагаї дрепт кїнцѣ,
Прїсос, де глѣтѣ трєчє, іар нѣ дє аїтємєїа!

Не тїнерї дїн Ідїлє: — пѣсторї, чє н'авєа мїнте,
Плєа темєїѣ сїмцїрєа, шї нѣмаї кѣѣта
Коморї де дїамантєрї, — Черєскѣлє Пѣрїнте!
Дї рѣдєтѣ ін фїлцѣ, кѣчї нѣ цїмѣ цїнта Та.

Чєї дрепт, сїнтємѣ маї новїлї, нѣ фачєтѣ осѣвїре:
Ом зїл, шї ом алтєл, гївос, орѣ, слѣт шї мѣт;
Чєїмї плачє мїєїн лѣтє, шї чєїмї фачє тѣрїре:
Зрємєазѣ а дїї плѣчєа цїє, сѣрак, саѣ ом авѣт.

Одатѣн тїнерєдє, рїдєам де ом кѣ мїнте,
Чє чєаркѣ съ се вѣлнѣ фєтїцїїн прєдѣ де ваїѣ;
Акѣт тѣ жѣр не чєрїєрї, не тоате чєлє сѣїнтє!
Кїпоск а лѣї дрептатє, мї нѣї маї сѣлїт дѣштанѣл.

Черєскѣлє Пѣрїнте, чє м'аї прѣдєс дп лѣтє!
Де тот чє ам кѣ мїнє: де сѣфлєт шї кѣвѣлїт,
Дпї даѣ нѣрѣрєа чїнстє, тѣрєск сѣлїтєл тѣлѣ нѣтє;
Дар іїмаїмї прєфѣтїо, — кѣ подї — іар дп пѣтѣлїт!
А. Мѣрѣшаѣл.

Анекдотѣ негѣсторєаскѣ.

Нѣ де тѣлт зп негѣсторїѣѣ фѣарте
чїнстїт шї солїд ла Берлїн ажѣнсе ла о старє
не азїтѣ, де а нѣ прїїмї дєла компанїонїї
шї комїсїонарїї сѣѣ нїчї зп рѣспєнс ла нїчї
о скрїсоаре а са, дпкѣт ачєїа нїчї лѣа дєла
ел нїчї дп да нїмїк. Бїєтєл ом крєзѣнд
кѣ доар' гѣрїлє дѣштанїлор іар фї стрїкат
тот крєдїтєл, кѣзѣнд ла деспѣдєждє вєстї
ванкєрот. Дєодатѣ сє дескопєрї, кѣтѣмѣ мї-
шєлєл де зчєнїк, не карє негѣсторїєл дп
трїмїтєа ла поцѣ ка сѣ іа скрїсорїлє, лє
аскѣндєа не тоате кѣтє авєа порто пєплѣ-
тїт, ка аша вѣнїшорїї сѣї рѣтѣїє лѣї.